

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Algunes activitats de renovació pedagògica

Rosa Sensat

FEBRER 1993

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Acabada la guerra civil s'escolaren uns anys d'abandó oficial en el camp de l'ensenyament. Als anys quaranta comencen tímidament a ajuntar-se alguns mestres conscients que intenten muntar alguna escola privada on pedagògicament se seguissin, tan bé com les circumstàncies permetien, les orientacions d'abans de la guerra. (Betània, Lepanto, Virtèlia, Andersen, Sta. Florentina, etc.)

Els anys cinquanta es creen noves escoles privades amb elements joves que havien acabat els estudis després de la guerra. (Laietània, Sta. Anna, Costa i Llobera, St. Gregori, Talitha, etc.) Assessorats per mestres i pedagogs de prestigi com l'Alexandre Galí, Artur Martorell i Jaume Bofill, que feien el pont amb l'actuació d'abans de la guerra, els mestres joves anaren afaiçonant les noves escoles. Evolucionant, dintre el que els permeten les disposicions escolars oficials, arriben a institucionalitzar un tipus d'escola que actualment, al 1971, té un pes en la renovació actual.

Dels mestres d'aquestes escoles és d'on havia de partir una renovació de l'ensenyament, fruit per tant de la iniciativa privada.

Les activitats que ressenyem a continuació no són pas les úniques. Tenen, però entre elles, un doble enllaç, causal i temporal, que justifica que parlem de totes elles. Les dues darreres, "Rosa Sensat" i "Coordinació Escolar", estretament relacionades, tenen una gran activitat en l'actualitat. La Fundació Artur Martorell les pren sota la seva protecció econòmica, a més d'ajudar altres activitats.

ALGUNES ACTIVITATS DE RENOVACIO PEDAGÒGICA

Cursos de pedagogia
Reunions de mestres
Grup de Pax Christi
Centre d'Estudis Pedagògics
Sessions de Pedagogia

"ROSA SENSAT"

Curs de guarda
Curs de nit
Curssets
Seminaris
Altres activitats
Curs 1970-71 - Reestructuració
Línies generals de les activitats
Els professors
Economia
Local i legalització.

ESCOLES D'ESTIU

Escola d'Estiu a Barcelona
del 1914-1935
1966
1967
1968
1969
1970
Escoles d'Estiu a altres ciutats

CURSOS DE PEDAGOGIA d'ALEXANDRE GALÍ

Per iniciativa personal l'Alexandre Galí va celebrar a casa seva del 1959 al 1963 uns cursos de pedagogia oberts a tothom. Els dilluns de 8 a 9 del vespre una sèrie de mestres, la major part de les escoles creades o que s'anaven creant, assistia a aquests cursos d'una manera voluntària. L'Alexandre Galí hi traspassava la seva experiència i els seus coneixements centrant-los en temes concrets.

REUNIONS DE MESTRES 1960-1963

Un grup de joves mestres procedents en part de la ACD comença a reunir-se el 1960 per tractar dos aspectes: Problemes pedagògics i responsabilitat social dels mestres.

Fan unes reunions mensuals amb participació de 10 a 15 mestres. A l'estiu 1961 es reuneixen a Saifores per fer durant uns dies el que anomenen: "Congrés de Pedagogia barata". En la preparació i anàlisi dels resultats intervé l'Alexandre Galí. Aquest petit congrés es repeteix a l'estiu del 1962.

A part de les reunions mensuals i els "Congressos" estivals es fan unes sessions intensives a l'hivern del 1962-63, sempre amb el doble temari inicial.

Aquest grup s'incorpora a les Sessions de Pedagogia del 1963.

GRUP DE PAX CHRISTI 1960-1963

Per un altre cantó un grup de membres de Pax Christi, mestres els uns i interessats en l'ensenyament els altres, partint de l'acció de Pax Christi sobre els Drets del nen de l'ONU, promouen:

Conferències per a mestres

Correspondència escolar

Donar informació als mestres sobre temes pedagògics.

A l'estiu dels anys 1961, 62 i 63 fan unes convivències de mestres, de vuit dies, en un indret del Pirineu.

Comencen també un fitxer de Mestres de Catalunya.

Per emparar millor la seva acció, s'adhereixen als Amics de la Unesco.

Al 1963 alguns membres del grup passen a les Sessions de Pedagogia i més tard plogets s'integren a "Rosa Sensat".

CENTRE d'ESTUDIS PEDAGÒGICS

Emparat pel CICEF el curs 1963-64 es van organitzar uns cursos de metodologia anomenats "Centre d'Estudis Pedagògics". En ells van intervenir Artur Martorell i Enric Lluch. Amb aquests cursos s'intentava preparar alumnes lliures de Magisteri. Aquest Centre va tenir una vida efímera, però a través de la seva activitat es va confirmar que el perfeccionament dels mestres havia de fer-se amb cursos post-Normal.

SESSIONS DE PEDAGOGIA

L'any 1963 un grup de mestres bàsicament de les escoles Talitha i Costa i Llobera, juntament amb altres mestres interessats en la pedagogia, es proposen fer unes "Sessions de Pedagogia". S'hi ajunten mestres provinents de les reunions de mestres i del grup de Pax Christi ressenyats abans.

La finalitat d'aquestes Sessions és "d'aprofundir conjuntament en l'estudi de diversos temes d'interès pedagògic".

El programa que es proposen és el següent:

- Reunir-se 2 o 3 vegades cada trimestre.
- Dedicar un any a un tema (en realitat només al-

gun any el dedicaren a un sol tema; normalment els temes anaren variant).

- Fer uns guions previs per estudiar-los individualment i treballar-los en grups el dia de la reunió.
- Que els assistents siguin mestres (no representants d'escoles).
- Oferir les sessions a mestres dels tres tipus d'escola (nacional, religiosa, privada).
- Partir de l'experiència.

Les Sessions de Pedagogia es fan en dissabte de 5 a 8 i el lloc de reunió és el local d'una de les escoles d'on provénen els mestres.

Hi ha una comissió que prepara els guions i els envia prèviament a les reunions.

El nombre d'assistents va arribar a ser de 35 a algunes sessions. Es celebraren durant els cursos 1963-64, 1964-65, 1965-66 i 1966-67. El darrer any (1966-67) va disminuir el nombre i interès dels assistents degut a les activitats que havia iniciat "Rosa Sensat". Això motivà la decisió de passar les Sessions de Pedagogia a "Rosa Sensat" en forma de Seminaris, per tal d'ajuntar i coordinar esforços.

ROSA SENSAT

CURSOS DURANT L'ANY

Curs de tarda
Curs de nit
Curses
Seminaris
Altres activitats
Curs 1970-71 - Reestructuració
Línies generals de les activitats
Els professors
Economia
Local i legalització

ESCOLES d'ESTIU

Escola d'Estiu a Barcelona
del 1914-1935
1966
1967
1968
1969
1970
Escoles d'Estiu a altres ciutats

Després d'un temps de tempteigs i de contactes, en el transcurs dels primers mesos de l'any 1965, un grup de gent dedicada a l'ensenyament, es plantejà la manera de poder subsanar les greus deficiències de formació dels mestres, que repercutien de forma alarmant en l'educació dels nens, homes del demà. A més, es veia la necessitat d'estudiar i aplicar al nostre país i a la nostra realitat catalana tots els avanços en les disciplines pedagògiques. Aquest grup procedia d'un cert tipus d'escola i de les activitats abans esmentades.

Es debateren prèviament, els aspectes d'organització de les classes, de metodologia, d'assegurar les pràctiques dels alumnes, de formació dels programes i de recerca de professors.

El projecte que elaboraren fou consultat als Srs. Alexandre Galí i Artur Martorell, dels quals rebérem consells i encoratjament i la promesa de col·laboració docent. El projecte es presentà, també, a un grup de persones no mestres, les quals es comprometeren a ajudar-lo econòmicament.

La presentació pública de l'activitat pedagògica que anava a començar uns dies després es féu a un ample conjunt de persones interessades en l'ensenyament des de diversos punts de vista, reunides a Franciscàlia el 29 de setembre de 1965.

L'octubre de 1965 començava, doncs, el primer curs de "Rosa Sensat", nom amb què es designà l'escola de mestres

post-normal, en honor de la primera directora de l'Escola del Bosc de Montjuic, directora més tard, del grup escolar "Milà i Fontanals".

Al voltant d'una taula de menjador de la casa d'un dels iniciadors, 16 mestres joves que tenien el títol de mestre o, si més no, alguns anys d'experiència escolar, recomençaven la seva formació. Cada tarda, durant nou mesos, assistiren a les classes que sota la direcció de Marta Mata els donaven una sèrie de mestres i pedagogs joves, entre els quals es comptaven també alguns de més edat, que entroncaven amb la labor formativa d'abans del 1939.

L'anomenada Escola de Mestres "Rosa Sensat", de caràcter privat, començava així de modestament la seva labor.

CURSOS DURANT L'ANY

CURS DE TARDA

El curs 1965-66 ha esdevingut el curs bàsic de "Rosa Sensat". S'ha anat continuant cada any amb un nombre reduït d'alumnes, apte per a poder treballar.

curs 1965-66 : 16 mestres alumnes

" 1966-67 : 22 " "

" 1967-68 : 17 " "

" 1968-69 : 20 " "

" 1969-70 : 28 " "

Al matí els alumnes fan pràctica en una escola i a la tarda tenen les classes de 3.30 a 6.30 (15 hores setmanals).

Matèries

Les matèries del curs 1965-66 es divideixen en les seccions:

Didàctica general (3 hores setmanals) i Treball dirigit (2 h/set.)

Programes • Records escolars d'infantesa • Diaris • Escola activa • Horaris • Fadiga • Textos • Documents • Preparació lliçó • Tipus d'escola • Fitxes psicològiques • Centres d'interès • Treball individual i en equip • Fitxes de treball • Activitats a l'escola • Material escolar, arxiu i biblioteca • Disciplina del mestre • Mesura objectiva • Nivells • Programes • Relació escola-pares • Ensenyament al país, etc.

Història de l'Educació (des de l'edat Antiga als nostres dies) (2 h/set.)

Català (2 hores setmanals)

Coneixement del món actual (1 hora setmanal)

Dues cultures • Demografia • Urbanisme • Escola en la Societat • Delinqüència • Geografia i Pedagogia • Cinema infantil • Llengua i Poesia a l'escola • Corresccions literàries.

Didàctiques especials (5 hores setmanals)

Ciències Naturals • Llenguatge • Matemàtiques • Aritmètica • Geografia • Joc • Colònies • Lectures • Cinema • Catequesi • Dibuix • Expressió oral • Música • Documentació • Psicologia infantil • Etapes escolars • Civismes i ciutat.

En les diverses matèries es fa una distinció important entre l'estudi de la matèria (continguts) i la manera d'ensenyar-la als alumnes. (didàctica).

Els alumnes, a més de l'assistència a classe, es distribuïen en grups de treball per a estudiar alguns temes en recerca personal o dirigida.

Professorat

Quant als professors, a més de l'equip de mestres responsable (entre els quals cap destacar la Marta Mata que s'hi dedica plenament), es demanà la col.laboració de mestres, catedràtics, pedagogs, investigadors i de persones procedents d'altres professions liberals Alexandre Galí, Artur Martorell, Concepció Vandellós i altres insignes mestres o pedagogs d'abans de la guerra també hi col.laboraren.

Altres activitats del curs de tarda.

L'ensenyament global del mestre comporta també un coneixement i judici de molts aspectes de la vida que no són directament tema de classe. Per aquest motiu

es muntaren per als alumnes una sèrie d'activitats que els acabava de formar humanament i facilitava la seva convivència i cohesió del grup. Es feren, doncs:

- Sortides per la ciutat.
- Excursions d'un o diversos dies.
- Visites a museus, biblioteques, escoles.
- Cine fòrum i teatre.
- Contactes amb grups de mestre d'altres llocs (Lleida, València).

Curs de tarda 1966-67 • 1968-69 • 1969-70

Durant els cursos següents es manté una distribució de matèries, horari i activitats diverses, semblant a la del 1er. curs de tarda (1965-66).

Cada any, però, ha aportat les seves modificacions d'acord amb el que l'experiència i la crítica dels cursos anteriors ha motivat que s'anés introduint. El 1969-70, per exemple, s'introdueix l'auto-gestió i la participació dels alumnes en la comissió directiva de formació de mestres.

CURSOS DE NIT

L'any escolar 1966-67 a més del curs de tarda comença a la nit un altre tipus de cursos. S'anomenarà "Curs de nit".

Es procura adaptar el curs de tarda de 3 hores diàries en un curs de nit de 2 hores diàries (de 7.30 a 9.30), per als mestres que no poden assistir al curs de tarda a causa del seu treball ineludible. De 12 a 15 persones fixes, assisteixen durant l'any 1966-67 a aquest tipus de curset que repeteix l'essencial del que es fa a la tarda.

S'hi tracten, doncs, les Didàctiques, Història de l'Educació, Català, Coneixement del món actual i l'Expressió en les seves quatre branques: oral, musical, corporal i plàstica.

Els assistents són un nombre reduït de mestres.

curs 1966-67	:	14	mestres
" 1967-68	:	8	"
" 1968-69	:	7	"
" 1969-70	:	6	"

El curs de nit als anys següents es va reduint per l'aparició d'un altre tipus de cursets. Queda un nucli de persones que durant tot el curs escolar assisteix amb regularitat a una sèrie de classe que formen com un conjunt de matèries bastant complet.

El darrer any que s'ha mantingut el curs de nit en la forma reduïda és el 1969-70. A partir del 1970-71 es fa una reestructuració de tots els cursos ja que la conjuntura de l'ensenyament, sobretot amb la Nova Llei d'Educació, ha sofert un canvi molt notable.

CURSETS

A partir del curs 1967-68 s'introdueix una nova modalitat de cursos. Sempre queda en peu el curs de tarda que és el que exigeix més esforços i té, també, més influència. El curs de nit en canvi cedirà terreny davant l'aparició de la nova modalitat.

Donades les possibilitats dels mestres que després del seu treball diari no disposen de temps, d'ambient propici per a l'estudi i que tenen dificultats econòmiques, es munten uns cursos que dintre del possible els puguin servir per renovar-se.

Els cursets de "Rosa Sensat" seran uns cursets de llargada desigual centrats sobre moltes matèries diverses i cada alumne podrà escollir de matricular-se als que més li convinguin.

Aquests cursets tenen una durada diferent:

- quinzenals (6 classes, 3 cada setmana)
- mensuals (8 classes, 2 cada setmana)
- trimestrals (12 classes, 1 cada setmana)
- anuals (30 classes, 1 cada setmana)

Temes dels cursets

Es fan cursets especials i es tracten les matèries des dels dos punts de vista de: continguts i de didàctiques. Entre els cursos que representen una innovació important cal fer notar els de Matemàtica Nova, els de Gramàtica Estructural i Generativa, l'estudi de l'Antropologia i la introducció de les Ciències Socials a l'Escola.

CURS 1967-1968

Català elemental	Parvulari
Català mitjà	Primària
Història	Globalització
Geografia	Mètode Montessori
Matemàtica Nova (2)	Mètode Decroly
Filosofia	Nens difícils
Ciències Naturals (2)	Problemes del curs escolar
Física i Química	Documentació escolar
Gramàtica Estructural	Edició de llibres
Aritmètica	Mètodes audiovisuals
Llenguatge	Coneixement de l'home:
Catequesi	Família
Expressió musical	Professió
Expressió oral	Religió
Expressió corporal	Sexualitat
Expressió plàstica	Relació amb els altres
Treball manual	Salut mental
Joc	Antropologia

CURS 1968-1969

Català elemental	Expressió musical
Català mitjà	Expressió oral
Història	Expressió corporal
Geografia (2)	Expressió plàstica
Matemàtica Nova	Gimnàstica
Matemàtica Nova Iniciació (2)	Seccions i Programes
Mat. Nova a Parvulari	Mètode Montessori
Ciències Naturals (2)	Mètode Decroly
Gramàtica Estructural	Pedagogia
Llenguatge (2)	Treball en grup
Catequesi	Coneixement del nen de 0 a 2 anys
	Psicologia de Piaget
	Sociologia de l'Educació
	Ciències Socials

CURS 1969 - 1970

Català elemental
 Català mitjà
 Didàctica del català

Geografia
 Matemàtica Nova
 Mat. Nova Iniciació (2)
 Mat. Nova Parvulari
 Mat. Nova Primària (2)
 Mat. Nova Batxillerat
 Gramàtica Estructural i Generativa
 Llenguatge
 Ciències Naturals

Expressió musical
 Expressió oral
 Expressió corporal
 Expressió plàstica

Problemes escolars
 Operadors de cinema
 Iniciació a l'ensenyament programat
 Didàctica de continguts a l'escola Primària

Psicologia Evolutiva (2)
 Contractes de treball i assegurances
 Iniciació a l'economia
 Iniciació a la politicologia
 Sociologia de l'educació
 Sociologia
 Antropologia pedagògica
 Història de les institucions pedagògiques a Catalunya.

Nombre d'alumnes mestres assistents

curs 1967-68	250 mestres
curs 1968-69	410 "
curs 1969-70	560 "

SEMINARIS

Els Seminaris de "Rosa Sensat", tal com s'ha dit, són la continuació de les "Sessions de Pedagogia" que es feren del curs 1963-64 al curs 1966-67. Comencen, doncs, el curs 1967-68.

S'estableix que cada Seminari fixarà les dates i freqüència de les reunions. Es proposa com a nombre ideal d'assistents que oscil·lin entre 5 i 10, (més tard s'augmenta el nombre en alguns seminaris). En alguns casos es demanen uns coneixements previs i sempre una actitud de treball i d'aportació d'experiència personal.

Alguns Seminaris al principi es fan en dissabte (seguint la tradició de les Sessions de Pedagogia), d'altres a horari post-escolar, entre 7 i 10 del vespre dels dies feiners.

Els participants en alguns seminaris col·laboren en un mateix nivell. En d'altres hi ha una persona que hi actua com a responsable. Un secretari general porta la coordinació de tots ells.

Curs 1967-68

Seminaris de:

Matemàtica Nova Parvulari
 Matemàtica Nova Primària
 Matemàtica Nova Batxillerat
 Seminari-curset de Treball en grup
 Problemes sobre l'Educació als països
 occidentals i als socialistes.
 Tendències en l'educació i relació amb
 els Programmes de Primària
 Control i orientació psicològica del nen.
 El psicòleg a l'escola. Salut mental.
 Educació bilingüe.

Curs 1968-69

Seminaris de:

Matemàtica Nova en general
 Matemàtica Nova Parvulari
 Matemàtica Nova Primària
 Matemàtica Nova Batxillerat
 Ciències Socials a l'escola.
 Psicologia segons Piaget
 Jocs.
 Sobre l'escola Freinet
 Llengua Castellana a Batxillerat
 Història a Batxillerat
 Literatura a Batxillerat.
 Ciències Naturals a Batxillerat.

Curs 1969-70

Seminaris de:

Llar d'infants
 Ciències Naturals
 Jocs
 Lectura Infantil
 Deficients mentals
 Aprenentatge de la lectura i Escriptura.
 Molt nombrós i subdividit en 4 grups:
 Parvulari 3-4 anys
 Parvulari 5-6-7 anys
 Primària 8-9 anys
 Batxillerat 10-11-12 anys
 Matemàtica Nova Investigació
 Matemàtica Nova Parvulari
 Matemàtica Nova Primària
 Matemàtica Nova Batxillerat
 Concepte de l'espai en el nen
 Tècniques Freinet
 Alfabetització i escoles Nocturnes
 Didàctica del català
 Ciències Socials a l'escola.

Els Seminaris del curs 1967-68	reuniren	120	mestres,
el curs 1968-69	"	180	"
el curs 1969-70	"	250	"

Un doble fruit es deriva dels Seminaris:

- a) perfeccionament personal dels assistents i repercussió que té en les escoles d'on provénen que és el lloc on s'experimenten els estudis fets al Seminari.
- b) recull de conclusions i publicació (de moment ciclostilada) per a ús dels mestres, del material aplicable a les escoles. En aquest sentit cal remarcar tot el material de Matemàtica Nova destinat als graus dels diversos nivells (Parvulari, Primària i Batxillerat) i el de les fitxes per ensenyar el català.

ALTRES ACTIVITATS

A més de les activitats ressenyades "Rosa Sensat" ha organitzat als seus locals conferències de diversa índole. Hi han fet cap pedagogs insignes del país i estrangers que han exposat la seva visió cultural o més concreta sobre el món de l'educació. Entre els estrangers cal comptar Papy, Lobrot, Herminio Almendros.

S'hi han fet també presentació de llibres sobre l'educació.

Molts particulars i institucions han demanat la col·laboració de "Rosa Sensat" i s'ha procurat donar-la sempre que ha estat possible. Hi ha col·laboració estreta per exemple amb certes editorials per assessorar les publicacions pedagògiques. Entre ells cal destacar la relació amb "La Galera", "Teide", "Vicens Vives" i "Casals".

CURS 1970-1971 REESTRUCTURACIÓ

Donada la conjuntura del moment, dominada per la reforma que promou la Nova Llei d'Educació, es fa una reestructuració de l'ensenyament a "Rosa Sensat". Hi influeix també, l'acció de cinc anys que ha fet modificar el panorama d'actuació del mestre. La primera acció de sensibilització i renovament ha arribat ja a tots els mestres mitjanament interessats en la renovació. És el moment de cuidar més el perfeccionament deixant ben clar, en primer lloc, quina és la responsabilitat social del mestre.

En aquest aspecte, i recollint la línia començada al curs general de l'Escola d'Estiu "Pompeu Fabra" l'any 1968, "Rosa Sensat" tracta una sèrie de problemes (Sociologia de l'Educació, Dret laboral i Corporativisme del mestre) que es donen d'una manera sistemàtica dins els cursos globals d'iniciació i s'aprofundeixen en els grups de treball sortits de les Escoles d'Estiu. Tota aquesta activitat va encaminada, com hem dit, a fer possible la responsabilització social del mestre.

Quant a la formació tècnica del mestre s'estableix a "Rosa Sensat" la divisió de matèries en sis grups: Psicologia, Matemàtica Nova, Llenguatge, Ciències d'Observació, Ciències Socials i Expressió. Aquestes matèries es tracten en tres nivells:

1er. nivell - Iniciació

2on. nivell - Treball de la gent ja iniciada

3er. nivell - Treball d'estudi i investigació amb més aportació personal.

Al curs 1970-71 continua el curs de tarda, es renoven el curs de nit, els cursos i els seminaris i s'estableix el següent programa:

- 1 - Curs de tarda.
- 2 - Cursos globals d'iniciació amb totes les sis matèries i la responsabilitat social del mestre, per a mestres que encara no han assistit mai a Cursos de "Rosa Sensat".
Hi ha cursos trimestrals de Llar d'Infants, Parvulari i Primària.
- 3 - Cursos d'aprofundiment.
Parvulari: Ensenyament de lectura i escriptura.
Primària: Continguts i didàctica de Matemàtica Nova
Didàctica de Llenguatge
Contingut i didàctica de Geografia i Ciències Naturals
Contingut i didàctica de Ciències Socials
Coneixement del nen de 6 a 10 anys.
Generals: Llengua, Càlcul, Psicopedagogia.
- 4 - Seminaris:
de Llar d'Infants
Parvulari: Introducció a la Psicologia de Piaget
Aprentatge de lectura i escriptura.
Expressió.
Primària: Matemàtica Nova
Autogestió a classe
Estudi del Medi geogràfic
Batxillerat: Gramàtica Estructural del Francès
Didàctica del català
Ciències Naturals (1er, i 2on. curs)
Física i Química (3r. i 4rt. curs)

Generals: Cinema infantil
 Tècnica Matemàtica d'aprenentatge
 Educació sexual a l'escola.
 La Televisió a l'escola.

A més continuant donant-se els cursos, ja tradicionals, de: Català mitjà

superior

Expressió corporal

plàstica (paper, fang, etc.)

musical

oral i dramatització.

5 - Jornades de professors

Cada un dels sis grups de matèries (Psicopedagogia, Llengua, Matemàtiques, Ciències d'Observació, Ciències Socials i Expressió) prepara una o varies jornades a les quals s'inviten els professors d'aquella matèria i els mestres de les escoles que en són especialistes.

Aquestes jornades són d'intercanvi de punts de vista, d'aportació d'experiències i de planeig de l'ensenyament. Se'n deriven, després, la formació de petits grups de treball especialitzat en un aspecte concret de la matèria.

És existeix també una col.laboració amb els cursos per a mestres que organitza l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, on exerceixen docència alguns dels professors de "Rosa Sensat".

LÍNIES GENERALS DE LES ACTIVITATS DE "ROSA SENSAT"

Durant els cinc anys d'actuació de l'escola "Rosa Sensat", han existit unes constants que podríem resumir en les següents:

Un EQUIP és el responsable de totes les activitats pedagògiques de "Rosa Sensat", i una persona, Marta Mata s'hi dedica plenament. Col·laboren amb l'equip una sèrie de persones que actuen en les comissions de formació pedagògica.

INDEPENDÈNCIA: no lligar-se a cap escola o institució ni per motius pedagògics ni econòmics.

SENSE EXAMENS. Tampoc no es dóna títol.

ELS ALUMNES són mestres amb títol o al menys amb anys d'experiència.

PROFESSORS: S'ha buscat la col·laboració de molts professors (pedagogs, catedràtics, mestres). Entroncament amb la labor d'abans del 1939 per la presència de mestres i pedagogs grans.

OBERTURA. En una línia general de progrés els professors han representat diverses tendències ideològiques. Qüestions com les tècniques i sistemes pedagògics, llengua, confessionalitat, tendències polítiques, etc. han estat tractades procurant mantenir una objectivitat científica. Com a resultat de les aportacions diverses s'ha obtingut un pluralisme ideològic.

L'obertura s'ha manifestat també en el reclutament dels alumnes. Les portes han estat obertes a mestres de tota condició social (matrícules indicatives) i provinents de l'escola nacional, privada i religiosa. A la pràctica, per circumstàncies sociològiques del camp de l'ensenyament, un 60% dels alumnes han vingut de l'escola privada, que és el camp on s'ha treballat més el renovament escolar.

ESTUDI DE LA REALITAT DEL PAÍS (és a dir, municipi, comarca, província, regió, nació).

Un aspecte fonamental ha estat la convicció que la pedagogia s'ha d'aplicar a una realitat que té una llengua i una cultura pròpies, que calia fer conèixer i fer viure a fons.

AJURNAMENT PEDAGÒGIC. S'ha buscat de conèixer i aplicar a la nostra realitat concreta els avanços pedagògics. En això s'ha procurat entroncar amb l'activitat d'abans del 1939 i millorar-la. Aquesta labor intenta donar una imatge del què ha de ser l'escola avui, imatge que vol ser la concreció de l'anomenada escola nova o escola activa.

INTRODUCCIÓ DE LA FORMACIÓ SOCIAL del mestre i de la seva responsabilitat social. Aquest aspecte representa una innovació respecte als programes actuals i que ho continuarà essent tot i la Nova Llei d'Educació

ACTITUD DE REVISIÓ constant pel contacte amb les exigències vives dels mestres. A través de l'autocrítica, de qüestionaris i enquestes, s'ha tingut interès a adaptar les línies d'actuació a la realitat del món

de l'ensenyament. Sense canviar l'orientació d'origen, s'han incorporat més persones i s'han anat ampliant i modificant les activitats per les aportacions noves.

ABSENCIA DE PROPAGANDA. La difusió de les activitats de "Rosa Sensat" s'ha portat a terme per contactes personals i a través de les escoles interessades en el renovament.

ELS PROFESSORS

Tots els cursos i cursets que es fan a "Rosa Sensat" durant l'any escolar i a les Escoles d'Estiu demanen la col·laboració de personal docent especialitzat.

Actualment (després de cinc anys de treball) es compta amb més de 200 professors per assegurar tots els cursos tant de teoria com de pràctiques. Aquests professors són mestres i llicenciats de les escoles més vinculades a la institució; altres mestres i llicenciats, psicòlegs i pedagogs, catedràtics de la Universitat i investigadors i altres persones qualificades pels coneixements i experiència, tots ells relacionats amb la labor de "Rosa Sensat" per l'interès que tenen en l'educació. "Rosa Sensat" ha promogut així l'esforç de moltes persones perquè fessin de professor.

Es procura coordinar els professors i obtenir que treballin en grup per preparar els cursos, cursets, seminaris i Escoles d'Estiu. Les matèries que tracten s'han reunit al 1970 en sis grans grups amb uns responsables per a cada un d'ells.

Aquests grups són:

Psicopedagogia

Llengua (llengües, expressió oral)

Matemàtica Nova

Ciències d'Observació (Ciències Naturals, Geografia, Astronomia, Física i Química)

Ciències Socials (Història, Sociologia, Civisme)

Expressió (musical, plàstica, corporal)

A més dels grups de matèries hi ha un grup que treballa diversos aspectes per arribar a establir la forma de responsabilització social del mestre.

La coordinació dels grups es procura mantenir-la durant tot l'any. Hi ha dos moments, però, on s'intensifiqui aquesta labor: començ del curs escolar i preparació de les Escoles d'Estiu.

Per tal de coordinar millor la labor decent i per preparar les Escoles d'Estiu de 1970 es proposà fer unes jornades Pedagògiques a la seu d'Urgell per Setmana Santa del 1970, on s'invitaven els 200 professors i els responsables dels grups comarcals que treballen en la formació de mestres. Dificultats en obtenir el permís, obligà a darrera hora suprimir-les. Aquesta experiència ha fet veure la necessitat que cada grup de matèries es reunixi per separat segons el ritme que li exigeixin les seves necessitats. Uns responsables i unes comissions n'asseguren el funcionament i una comissió general de formació de mestres impulsa i vetlla el treball de les comissions particulars. Tots plegats constitueixen l'equip de "Rosa Sensat" que apareix com a autor o assessor de publicacions editades o ciclostilades.

ECONOMIA

El finançament de les activitats de "Rosa Sensat" (col·loquis durant l'any i Escola d'Estiu) té com a primer suport els mestres. L'aportació d'aquests no essent suficient, s'ha hagut de buscar ajut de persones i entitats que estimen la seva labor. Des del principi hi ha qui aporta una bona contribució. Les aportacions periòdiques i les subvencions han pogut subsanar fins ara el dèficit que augmenta més com més increment van prenent les activitats. La Fundació Artur Margotell, recentment constituïda i aprovada, espera poder ajudar a cobrir el dèficit, a partir del curs 1970-71.

LOCALS i LEGALITZACIÓ

L'any 1966, es llogà un pis al carrer Entença, del qual el 1967 es féu el trasllat al carrer Còrsega, 271. Aquest local esdevingué insuficient, el 1969 s'obrí un segon local al carrer París 204.

L'any 1968, després d'aver buscat i debatut la forma jurídica de "Rosa Sensat", es creà una societat civil "Archivo y Asesoramiento Pedagógico, S.A." (a.a.p.s.a.) que empara legalment tota la labor educant de la institució.

ESCOLES D'ESTIU

LES ESCOLES D'ESTIU A BARCELONA DEL 1914 AL 1935

El 1914 després d'un viatge als Estats Units Eladi Homs ajudat per uns quants mestres i pedagogs, aconseguí organitzar una Escola d'Estiu de mestres. La idea fou apoiada pel Consell d'Investigació Pedagògica de la Diputació de Barcelona.

114 assistents durant quasi un mes (27 juliol-22 agost) dedicaren els matins a fer tres cursos: Mètode Montessori, Treball Manual Educatiu i Dibuix directament d'objectes. Les tardes les dedicaren a visites d'interès pedagògic o cultural en general.

Del 1915 fins al 1923 la Mancomunitat de Catalunya prengué les Escoles d'Estiu sota la seva protecció a través del Consell d'Investigació Pedagògica de la Diputació de Barcelona (entre els seus impulsors més directes cal recordar l'Alexandre Galí).

El 1930 acabada la Dictadura del Gral. Primo de Rivera, la Diputació de Barcelona, ara mitjançant el Consell Informatiu de Cultura, torna a organitzar l'Escola d'Estiu de Mestres, l'11ª respectant la successió numèrica anterior.

Del 1931 al 1935 l'Escola d'Estiu de Mestres és organitzada per l'Escola Normal i és doncs, la Generalitat qui les pren sota la seva protecció.

Des del principi les Escoles d'Estiu són obertes a tota mena de mestres d'escola oficial, privada o religiosa.

Els 114 assistents de l'any 1914 són ja 500 l'any 1931. Les 5 ptes. de quota de l'any 1914 es transformen en 10 ptes. l'any 1930.

Els tres cursos de l'Escola d'Estiu de 1914 es transformen el 1915 en 20 cursets intensius i 24 conferències. A partir d'aquest any es van ampliant els cursets que els alumnes podien escollir a voluntat. Al segon període, 1930-35, apareix com a matèria unes "Converses Pedagògiques" sobre un tema concret, que és una espècie de tema general per a tothom. S'introdueix també en algunes Escoles d'Estiu una "Setmana final" oberta als que fan els cursets i a tots els mestres que hi volen participar i que consistia en conferències i lliçons.

Les classes es fan sempre al matí i es deixen les tardes per visites d'interès pedagògic o de cultura en general. A més es fan festes, s'organitzen concerts i s'acostumen a acabar amb una excursió d'alguns dies.

La durada de les Escoles d'Estiu acostuma a ser de 4 setmanes, llevat d'alguns anys, com el 1933 i 1934, que són de 15 dies. Com a dates sempre es fan al final de juliol i bona part de l'agost.

El 1931 l'Escola d'Estiu comença a tenir un diari que complirà la funció d'informació, comentari de cursos, articles de fons i presentació d'experiències.

Les entitats oficials prengueren sota la seva protecció una obra que havia de tenir una incisió molt forta en els mestres i que havia de revertir després en el funcionament de les escoles a tot Catalunya.

L'ESCOLA D'ESTIU DEL 1966

El dia 29 de setembre de 1965 es féu una reunió al local de "Franciscàlia" per tal de donar a conèixer el pla de l'Escola de Mestres anomenada "Rosa Sensat", que havia d'iniciar uns dies més tard el seu primer curs.

A la conversa que se suscità després de la presentació es parlà d'altres possibilitats que oferia el camp de la formació de mestres a través de cursets, reunions, publicacions, etc. Un dels assistents va recordar l'Escola d'Estiu que s'havia fet durant molts anys a Barcelona, com un dels millors instruments per a la formació i manteniment de la consciència professional dels mestres.

El suggeriment no es perdé.

ACTIVITATS PREVIES

Durant el primer curs de l'Escola de mestres "Rosa Sensat" foren molts els mestres interessats en la seva labor i que manifestaren el desig que els pogués arribar el treball que es feia a través de cursets nocturns o amb cursos a l'estiu.

L'experiment que s'entenia fent a "Rosa Sensat" interessà molts mestres relacionats amb l'equip que ho dirigia, més tot tant de Barcelona com de les comarques.

A través d'en Joan Fuster s'establí contacte epistolar amb els mestres de la Secció de Pedagogia de "Lo Rat Penat" de València; a través d'en Josep Vallverdú s'establí contacte amb un bon grup de mestres de Lleida. Per mediació de Ramon Gró i d'Encarna Vinas de Llopart s'obtingué relació amb mestres mallorquins i directament amb mestres de Tarragona, Reus i de comarques gironines.

Durant la Setmana Santa la Marta Mata visità molts d'aquests grups i es formalitzà el contacte regular amb tots ells. Es perfilà llavors definitivament la urgent necessitat d'una Escola d'Estiu per aquell mateix any.

PREPARACIÓ

El muntatge de l'Escola d'Estiu fou des de llavors el tema principal de treball de les reunions de l'equip de "Rosa Sensat".

Hi fou invitat Artur Martorell qui portà, a més del seu record personal, tot el material publicat sobre les Escoles d'Estiu d'abans de la guerra. Es consultà també assíduament l'Alexandre Galí, que n'havia estat el veritable autor.

Es vegé la necessitat de partir l'Escola d'Estiu en dues seccions: una per a Parvulistes i una altra per als mestres de Primària. Al mateix temps es féu un projecte de cursos d'expressió adaptat a les dues seccions. Es dibuixaven, doncs, quatre cursos: dos de Tècniques d'Ensenyament i dos d'Expressió.

Projectat, els quatre cursos i encarregats de la seva realització als professors que n'havien de redactar els programes, es podia fer ja el primer full d'inscripció en es fulls conèixer el projecte. Aquest full es distribuï a mà entre els mestres i les escoles convocades i s'envià als col·legis que s'havien fet aleshores.

Aviat es rebueren sol·licituds d'informació que arribaren a més d'un centenar. A aquests es trameté la informació dels programes i les fulles d'inscripció, i, si bé en un principi es pensà en un centenar d'alumnes, davant de la insistència se n'hagueren d'admetre cent quaranta.

Com a secretaria es nomenà la petita secretària de "Rosa Sunset" ajudada pels mateixos professors i els alumnes del primer curs.

Tota la difusió es féu en català i s'advertí tothom que els cursos es farien en aquesta llengua. Es prevegé, però, que els que no entenguessin el català poguessin seguir d'una manera o altra els cursos.

LOCAL

Com a local les Religioses Filibenses oferiren el que tenien destinat a secció professional dins de l'escola de Nra. Sra. de Lourdes del c. de Lincoln, nº 6. El local era cèntric i reunia les condicions indispensables d'espai, aules, pati, jardins, etc.

SERVIS

Per als que havien vingut de fora de Barcelona, especialment per als de més lluny es buscà d'allotjar-los a casa dels mestres barcelonins per tal de fer-los menys feixuga la càrrega econòmica.

ECONOMIA

Essent l'Escola d'Estiu una iniciativa privada, les despeses havien de recaure forçosament sobre els mateixos assistents. Es proposà una quota indicativa de 500 ptes., amb la qual es recolliren 40.000 ptes. Quedà un dèficit de 30.000 ptes. del qual se n'hagué de fer càrrec "Rosa Sensat" dintre el pressupost del curs següent.

CALENDARI I HORARIS

Les dates de l'Escola d'Estiu foren del 19 al 30 de juliol, és a dir 10 dies hàbils de classe ja que es deixaren el 24 i el 25 (diumenge i St. Jaume) per a fer una excursió conjunta.

L'horari de classes era de 9 a 11 del matí i de 5 a 8 de la tarda. D'11 a 12 hi havia cada dia una conferència general per a tots els assistents als cursets. Les hores del migdia i les de vespre i nit es destinaren a contactes personals i a activitats culturals lliures.

CURSUS

De 9 a 11 del matí hi havia simultàniament dos cursets: un de Parvulari (Personalitat del nen, Introducció a l'Aritmètica i a la Lectura) i un de Primària (Un centre d'interès: el vestit, Aritmètica i Llenguatge).

D'11 a 12 es destinava a conferències. Cal comptar entre aquestes la d'Alexandre Galí que féu la història de les Escoles d'Estiu d'abans de la guerra i la preparació de l'excursió per l'Enric Lluch.

De 9 a 8 de la tarda es ocuparen els moments d'expressió. Els alumnes podien escollir-ne un d'entre els quatre que es donaren: Moviment, Música, Història, Cançons i Joc.

A part de les conferències que podrien anomenar lliçons magistrals, les classes comptaren una part de teoria i una altra de pràctica.

ALUMNAT

Els 140 alumnes assistents procedien de tota l'àrea lingüística catalana: Mallorca, Alacant, València, Tarragona, Lleida, Girona i Barcelona. Predominaven els de fora de Barcelona. Hi eren representats mestres de ciutat i de poble. Dominaven els mestres d'escola privada, però també hi havia mestres nacionals i religiosos.

A Parvulari hi havia jardineres, personal de guarderia, parvulistes. A Primària predominaren els mestres titulars; els mestres nacionals pertanyien al grup de Primària.

Quant a l'edat, 2/3 tenien de 20 a 31 anys. Els de més edat donaren la raó de continuïtat (alguns havien assistit a les Escoles d'Estiu d'abans de la guerra) i d'entusiasme per la superació de temps dursos.

ACTIVITATS VARIÉS

S'organitzaren algunes trobades conjuntes fora de les hores escolars. Els alumnes es trobaren en gran part a la projecció de dues pel·lícules "La Barrera" i "Arte de vivir" i improvisaren després un cine-fòrum.

Per als alumnes vinguts de València, Mallorca i Lleida, s'oferiren dos sopars que ajudaren a reforçar els lligams.

● Excursió.

Els dies 24 i 25 es dedicaren a una excursió cap a Vic, Ripoll i el curs del Llobregat, des de les seves fonts. La finalitat de l'excursió a part del coneixement de les comarques fou de crear una convivència que reforcés els lligams entre els mestres de diverses comarques.

ENQUESTA

Els dos darrers dies de l'Escola d'Estiu es passà una enquesta als alumnes i professors per tal de valorar-ne els resultats.

S'hi manifestà un entusiasme general, esperit de col·laboració, crítica positiva, desig de continuïtat a través de tasques en equip durant l'hivern i necessitat de mantenir una informació més o menys periòdica sobre les activitats que es fessin.

AMBIENT

A mesura que avançaven els dies es notaren entre els alumnes grups d'entusiastes disposats a treballar. Aprofitant les hores del migdia i les de nit s'establiren molts contactes entre gent de les mateixes comarques i entre comarques diverses que havien de fer possible més endavant una labor conjunta de renovació pedagògica.

CONCLUSIU

A través de les jornades de treball i de convivència es suscitarren, i alguns s'arribaren a definir, molts problemes que afecten el camp de l'ensenyament. El problema lingüístic, tota mena de problemes pedagògics, problemes econòmics i socials, de tot es parlà i discutí. En conclusió es posaren els fonaments d'un moviment de renovació de la formació dels mestres i de l'ensenyament en general. La continuació de les Escoles d'Estiu es veia com un fet que responia a unes necessitats reals i que havia de ser irreversible.

ESCOLA D'ESTIU "ARTUR MARTORELL" 1967

PREPARACIO

Els resultats obtinguts amb l'Escola d'Estiu del 1966 reforçaren la primera intenció que era de celebrar-ne cada any. S'havia contribuït a despertar i elevar la consciència professional dels assistents i es feia una tasca d'orientació i formació en la pràctica escolar i en la didàctica de les quals els mestres feia temps que en sentien necessitat i no sabien com perfeccionar-ho.

Al març del 1967 es començaren els preparatius que es presentaven complexos ja que es comptava doblar el nombre d'assistents i augmentar també els cursets.

L'anunci amb les dates del curset i les primeres indicacions s'envià a primers de maig.

LOCAL - NOM

Sota el patrocini del "Centre de Pastoral Litúrgica" de Barcelona l'Escola d'Estiu es celebrà als locals de les Escoles Betània-Patmos a Pedralbes. La situació del local dins de la ciutat de Barcelona, el nombre d'aules, l'adaptació d'aquestes, els jardins, etc. en feien un local aptíssim per a uns cursets d'aquesta mena.

Quan s'esboçava la idea de l'Escola d'Estiu, el 4 d'abril moria Artur Martorell. En memòria d'ell, entusiasta col·laborador de la darrera Escola d'Estiu i de les d'abans de la guerra, per la seva llarga i intensa vida de mestre al servei de l'escola popular i per tot el que representava es proposà donar el seu nom a l'Escola d'estiu del 1967.

SERVEIS

Per als alumnes de fora de Barcelona es buscà allotjament a casa dels alumnes barcelonins i en residències.

Es muntà un servei de dinars al mateix local i la possibilitat de tenir begudes i refecció durant aquells dies.

ECONOMIA

La quota indicativa que es fixà per als alumnes fou de 700 ptes. i el promig al qual s'arribà fou de 590 ptes. Les despeses totals comptant l'organització, professorat i excursió pujà a la quantitat de 470.000 ptes. El dèficit ocasionat de 133.000 ptes. fou absorbit amb càrrec al pressupost del curs següent de "Rosa Sensat".

CALENDARI I HORARIS

Les dates escollides per l'Escola d'Estiu "Artur Martorell" foren del 17 al 30 de juliol. Resultaren 10 dies hàbils per classes i del 22 al 24 es reservaren per a fer una excursió conjunta.

Com a horari, donat que es podia menjar al mateix local, s'escollí de 9 a 1 del migdia i de 4 a 7 de la tarda. El vespre i la nit es podia dedicar a actes culturals i recreatius organitzats o dintre els que es feien a Barcelona en aquelles dates.

CURSOS

Com l'any anterior s'establiren els nivells de Parvulari i Primària. Es féu també un curset per disminuïts mentals.

Els dos nivells constaven de cursets (en total 62) de Tècniques d'Ensenyament i Continguts i de Tècniques d'Expressió. A més hi havia uns cursos generals de formació de mestres.

A les 12 del matí s'alternaven conferències (2 d'Alexandre Galí, Joaquim Maluquer, Pere Darder i una de preparació de l'excursió a càrrec de Jordi Rubió, Costa Pau i Enric Lluch) amb un tema general que tractava sobre l'Educació Social i correu a càrrec de l'equip de "Rosa Sensat".

Altres activitats formatives.

Diversos equips presentaren estudis amb discussió. Un sobre "Societat moderna" fou tractat per Comín, Teixidor i Dr. Toro.

Es presentaren també les "Tècniques Freinet", un centre d'interès segons el Mètode Decroly i el tema "Civisme" segons les experiències i resultats obtinguts en una escola.

ALUMNES

El nombre d'inscrits fou de 560 que procedien de 120 poblacions d'arreu de l'àrea catalana, de València, Mallorca i Bascònia. Quasi un 60% procedia de Barcelona capital. Dominaven els alumnes de l'escola privada i hi havia alguns mestres nacionals i religioses.

Per la seva formació la major part eren mestres (amb títol i sense); també hi havia jardineres, llicenciats, professors especials i universitaris.

Segons el lloc de treball procedien de: guarderies, parvularis, unitàries, escoles nacionals, religioses i privades, d'escoles rurals i urbanes, d'escoles amb ensenyament nou o tradicional.

PROFESSORS

Els cursos de matí i tarda varen suposar uns 40 professors. Cal sumar a aquests uns 12 professors més que tractaren les altres activitats formatives, i els conferenciants.

D'acord amb el pla de cursos que s'anava estructurant es van anar buscant els professors els quals preparaven el programa amb independència. L'enquesta que es passà als professors al final de l'Escola d'Estiu féu sortir la necessitat d'un treball de preparació conjunta.

ALTRES ACTIVITATS

En els mateixos locals de l'Escola d'Estiu es passà una pel·lícula "La isla de Arturo" i se'n féu cine-fòrum entre els assistents.

● Excursió

Els dies 22, i 24 s'utilitzaren per fer una excursió per terres dels rius Noguera, amb un total de 762 kilòmetres. Les nits es passaren a Tremp i a Vielha

Hi prengueren part uns 200 alumnes amb un pressupost a part de 700 ptes.

A més de l'interès cultural i geogràfico-econòmic l'excursió serví per fer més estrets els lligams entre els alumnes i professors.

ENQUESTES

Com l'any anterior, per tal de pulsar millor el funcionament, aprofitament i crítica de l'Escola d'Estiu es passà una doble enquesta, una als alumnes i una altra als professors.

Als alumnes. Encara que només la contestaren un 40% és una mostra aproximada de la constitució dels assistents.

Hi havia alumnes des de 16 fins a 60 anys. Predominaven els d'edat compresa entre 18 i 23 anys.

El 75% tenien estudis de Magisteri. Seguien els que tenien fet el Batxillerat.

El tipus d'escoles d'on procedien era representat així: 63% escola privada, 23% escola nacional i 14 % escola religiosa. Per anys de treball: 30% havien treballat 1 o 2 anys, 17% de 3 a 4 anys, 15% de 5 a 9 anys i 15% de 10 a 14 anys. Els de més de 15 anys de treball i els que encara no havien treballat feien l'altre 23% restants.

En apreciar el valor dels cursets s'obtingué una mitjana de 2,51 (3 corresponia als molt interessants, 2 als interessants i 1 als poc interessants). Com a valoració de l'interès de l'Escola d'Estiu era francament bona.

Als professors. Es passà aquesta enquesta per tal de tenir una visió més completa de l'Escola d'Estiu i de cara a obtenir uns dades que havien de servir per a les Escoles d'Estiu dels anys vinents. Es centrava sobre tres aspectes:
Característiques dels curssets (judici propi)
Activitats dels alumnes
Preparació que tenen els alumnes.

PEL·LICULA

Mentre s'anaven desenrotllant les activitats previstes a l'Escola d'Estiu Antoni Cuadrench que tenia al seu càrrec un curset anomenat "Confecció d'un reportatge filmat" emprugué la realització pràctica d'un reportatge, centrant-lo en la mateixa escola.

El curset planejava i discutia les tècniques, el guió, la realització, la convivència, els actes, els moments vius, etc. Com és natural acabà la filmació de la pel·lícula amb el final de l'Escola d'Estiu i aleshores vingué el treball de laboratori, la compaginació de les escenes, l'acoplament de les imatges. La pel·lícula no es pogué veure fins més tard, però queda com un retrat fidel del que fou l'Escola d'Estiu del 1967.

ESCOLA D'ESTIU "POMPEU FABRA" 1968

PREPARACIO

La tasca de preparació començà el mes de febrer amb una primera reunió en la qual, partint dels problemes i solucions proposades l'any anterior, es fa un planteig general del treball de preparació. Es veuen unes funcions i es designen les persones que les assumeixen, constituïdes en una Comissió d'Escola d'Estiu.

El mes de març s'envia l'anunci de l'Escola d'Estiu a un miler de persones. La Comissió amb col.laboració d'altres persones constitueix cinc grups de treball per seccions, relacionats tots amb un calendari conjunt. S'incorporen a l'organització alumnes dels cursos anteriors, membres dels Seminaris de "Rosa Sensat", etc. i s'eixampla així el cercle de persones responsables.

S'organitza un curset d'ensinistrament al treball en grup al qual assisteixen unes 80 persones que són els professors i alumnes que han d'ajudar a portar l'organització i els grups en què es dividirà el Curs General.

LOCAL - NOM

L'organitzador de l'Escola d'Estiu és el grup de "Rosa Sensat". Enguany s'ha constituït en una Societat Anònima anomenada "Archivo y Asesoramiento Pedagógico S.A." (A.A. P.S.A.) que empara legalment l'activitat de l'Escola d'Estiu.

Com a local es fa altra vegada als locals de Betània i Patmos a Pedralbes.

Enguany, centenari del naixement d'en Fabra es donarà a l'Escola d'Estiu el nom de "Pompeu Fabra".

SERVEIS

Els alumnes de fora de Barcelona que no tenien allotjament (més d'un centenar) foren col.locats quasi tots a casa d'alumnes de Barcelona. Els que faltà col.locar es posaren en una residència.

Funcionà un servei de begudes a base de màquines i no cal dir el servei de dinars utilitzat, aquest darrer, per unes 600 persones.

S'organitzà també un servei de guarderies per als fills dels alumnes.

ECONOMIA

La quota indicativa era de 800 ptes. Entre quotes, excursions i dinars es recolliren 1.150.000 ptes. (la mitjana de les quotes no arribà a la quantitat calculada de 800 ptes). Les despeses globals pujaren a 1.500.000 ptes. Quedà, doncs, un dèficit de 350.000 ptes. Els alumnes feren un recapta i recolliren 60.000 ptes. Quedà, doncs, un dèficit de 290.000 ptes. que part fou eixugat per una entitat d'estalvi i part recaigué sobre "Rosa Sensat".

CALENDARI I HORARIS

Els dies escollits foren la segona quinzena de juliol, exactament del 15 al 30. Si es treuen les festes i diumenges i els dies dedicats a l'excursió, queden 10 dies de treball de cursos.

Quant a horaris els cursos es feien de 9 a 13 i de 3 a 6. Amb aquest horari quedaven el vespre i la nit més lliures.

Al matí de 9 a 11 hi havia les classes per seccions. D'11 a 13 el Curs General, amb conferència diària i treball en grup. A la tarda hi havia els cursos d'Expressió monogràfics i de català.

CURSOS

Els cursos del matí es distribueixen en set seccions: Llar d'Infants, Parvulari, Primària, Batxillerat, Esplai, Estudiants i Inadaptats. S'ha de fer ressaltar la inclusió per primera vegada de l'ensenyament mitjà amb la secció de Batxillerat que acollí 150 alumnes.

A la tarda hi ha tres sèries de cursets: de Català, d'Expressió i Monogràfics. Cada alumne podia fer dos o tres cursets diferents, combinant les hures.

Curs General. Al final del matí hi ha una conferència dedicada a l'Escola Activa i la nostra Societat. No es busquen "conferenciants" sinó 10 xerrades que exposen els aspectes principals dels problemes i que després es tracten per grups fent un treball d'equip, d'acord amb uns qüestionaris. Hi havia 60 grups de 15 persones cada un.

En total es donaren 140 cursets (comptant entre ells els de pràctiques). Aquests cursets van des dels aspectes més generals fins als més concrets de l'ensenyament.

Conferències. A més es donaren algunes conferències al marge de l'horari entre les quals cal comptar la d'Alexandre Galí sobre Estalella i l'Institut Escola de la Generalitat i una sobre Pompeu Fabra.

ALUMNES

El total d'alumnes assistents és de 1250. Alguns assisteixen a totes les classes. Altres només a alguns cursets ja que es dóna la possibilitat d'assistència parcial a opció personal.

Les edats dels alumnes oscil·len entre 18 i 60 anys amb una majoria relativa molt pronunciada entre els 19 i 21 anys.

La meitat ben bé dels alumnes provenia de Barcelona i l'altre meitat de tota la geografia dels països catalans. Hi prengueren part, també mestres no-catalans (de Bascònia, Castella).

Més de la meitat provéner de les escoles particulars, hi ha un bon nombre de mestres nacionals i una petita participació de religioses.

PROFESSORS

S'ha comptat amb la participació docent de 141 professors. Es fa notar ja el treball previ i de col.laboració entre els professors de les diverses disciplines.

ALTRES ACTIVITATS

Les estones de lleure, sobretot al migdia, han estat animades per l'equip de la Claca que va fer cantar, jugar i divertir-se.

La segona setmana va ser marcada per diverses reunions de tots tipus: comarcals, per interessos, etc., organitzades de manera espontània.

A la nit es van organitzar diversos espectacles al Fòrum Vergés a càrrec de la Coral St. Jordi, els Joglars i diverses companyies teatrals.

Excursió. Es dedicaren dos dies per a fer les excursions. Es feren tres itineraris a elecció: Montseny, Curs del Llobregat i Delta de l'Ebre. En total hi prengueren part 250 persones. Com cada any les excursions facilitaren la convivència i l'establir llaços entre els mestres de diverses contrades.

ENQUESTES

El darrer dia es va passar als alumnes una extensíssima enquesta. Per primera vegada els resultats d'aquesta enquesta no solament són útils per valorar l'Escola d'Estiu sinó que donen unes dades vàlides per estudiar els problemes de la gent que es dedica al Magisteri.

A més es passà als professors una enquesta especial da cara a estudiar l'aspecte pedagògic dels cursets, millorar les relacions professor-alumne, fer les classes més actives i preparar ja la propera Escola d'Estiu.

PEL·LICULA

Com l'any anterior es filmen alguns aspectes de l'Escola d'Estiu per fer-ne un documental que expliqui visualment el treball de 1.250 mestres que s'esforcen durant quinze dies per perfeccionar-se professionalment de cara a una millor educació dels nens que se'ls confia.

CONCLUSIO

Passada l'Escola d'Estiu "Pompeu Fabra" es van dibuixar una sèrie de camins que demanaven una continuïtat de treball durant l'any escolar. Es van formar vuit grups de mestres comarcals i es vegé la necessitat de reestructurar la tasca d'hivern a "Rosa Sensat". Entre altres activitats van sortir una sèrie de Seminaris com a treball de perfeccionament i estudi. A més s'exigia pensar de seguida en l'Escola d'Estiu de l'any següent amb unes comissions que hi havien de treballar durant tot l'any. Realment la frase d'Alexandre Galí sintetitzava el treball realitzat "Pot pensar-se que el país té en l'Escola d'Estiu el nervi que sosté la seva Escola".

ESCOLA D'ESTIU "ALEXANDRE GALI" 1969

PREPARACIO

L'Escola d'Estiu 1969 es comença a preparar el setembre de 1968 per analitzar els resultats de l'enquesta passada als professors i els projectes que en ella es proposaven. A l'octubre s'analitzen també els suggeriments dels alumnes desde l'Escola d'Estiu del 1968.

Al gener l'equip de "Rosa Sensat" es reuneix amb les persones que van organitzar la darrera Escola d'Estiu i es distribueixen el treball a fer en cinc comissions: de seccions i cursets, de relació amb alumnes i difusió, d'activitats diverses, de material i de secretaria. Cada comissió s'organitza el seu treball i es coordina el treball de totes elles.

A l'abril s'estableix el programa i es busquen els professors, es proposen ja els actes diversos, es demana el material general i el que cal ciclostilar i es componen les fitxes. Es fa també un curset d'animadors per al treball en grup.

El maig s'envia el programa i fitxes d'inscripció i al juny es comencen les matrícules. Els cursos es tanquen a mida que queden plens i alguns es doblen.

Al juliol es trasllada la secretaria al local on es feia l'Escola d'Estiu i es fa l'ambientació i arranjament del local.

LOCAL - NDM

Els Pares Jesuïtes ofereixen el gran Col·legi de St. Ignasi de Sarrià, capaç d'acollir les quasi 2.000 persones que es trobaran juntes aquells dies. Cal adaptar, dins les possibilitats, el vast local a les necessitats i ambient que suposa l'Escola d'Estiu; s'aconsegueix adaptar-lo passablement.

El 29 de maig moria Alexandre Galí. Era obligat de donar a l'Escola d'Estiu el seu nom, ell que havia estat uns dels més grans pedagogs catalans, que havia estat Director de les Escoles d'Estiu d'abans de la guerra i que havia col·laborat amb els seus consells i amb la seva participació en les Escoles d'Estiu del 1966, 1967 i 1968.

SERVEIS

Es munta un servei de guarderia a l'escola Costa i Llobera que és a tocar del Col·legi de St. Ignasi.

Es serveixen esmorzars i dinars als menjadors del local i es posen algunes màquines de begudes als corredors.

Per a descans i esbargiment, al migdia, acabat l'horari dels cursos, és possible utilitzar la piscina del Col·legi.

La Cooperativa Abacus ofereix els seus serveis per adquirir material escolar.

Es fa una exposició permanent de material didàctic i de llibres de pedagogia de diverses editorials.

Funciona també una biblioteca amb els llibres que els professors han recomanat per a cada curs.

Es munta també una exposició amb murals, diapositives i discos anomenada ZOOM sobre la Societat i la Cultura. Es una prospecció de la cultura al nostre país del 1900 al 1968, situada en el món internacional.

Com cada any es procura allotjar els de fora de Barcelona que no tenen on anar a dormir, a casa dels alumnes barcelonins i en diverses residències, una d'elles al mateix Col·legi de St. Ignasi.

ECONOMIA

Es fixa la quota indicativa de 1.000 ptes. per curs. Els 1630 alumnes aportaren 1.310.000 ptes. que suposen una quota mitjana de 800 ptes. Entre les matrícules, altres entrades i donatius (en veure que no es cobrien despeses es féu una crida a la bona voluntat dels assistents) s'arribà a recollir 1.480.000 ptes. Les despeses totals pujaren 50.000 ptes. més que les entrades, dèficit del qual es féu càrrec la Fundació Artur Martorell. Cal fer constar que aquest és el moviment econòmic dels dies dels cursos i del mes abans de preparació; no s'hi compten les despeses anteriors de preparació que duraren tot l'any escolar.

CALENDARI I HORARI

Es comença el dia 7 i s'acaba el dia 19 de juliol. El diumenge entremig es destina a excursions i el dia 18 de juliol a activitats d'expressió, d'esplai i audiovisuals.

Els cursos comencen a les 8 del matí fins a les 2 de la tarda, amb mitja hora de descans per a esmorzar. El primer curs dura dues hores i mitja amb una part teòrica i una de pràctica. Descans. El segon curs, opcional, dura una hora i mitja. El tercer (conferència i treball en grup) una altra hora i mitja.

Després de dinar, a partir de les 3 es feien les activitats no-docents. Cap al tard hi havia les reunions d'organització.

CURSOS

Les activitats docents tingueren lloc al matí amb una sèrie de cursos distribuïts de la manera següent:

- 1ª hora (els cursos d'aquesta primera hora duraven dues hores i mitja en les quals es donava teoria i pràctica):
S'organitzen 35 cursos distribuïts així:
Llar d'Infants (1)
Parvulari (6)
Primària (10)
Batxillerat (12)
Esplai (1)
Deficients mentals (2)
Mestres no-catalans (2) (aquests cursos són una innovació)
Expressió general (1)

- 2ª hora: 41 cursos distribuïts així:
Català (2)
Tècniques d'Expressió (23)
Monogràfics (16)
- 3ª hora: els alumnes es divideixen en 4 grups i a cada grup se'ls fan 3 conferències sobre "La problemàtica del mestre". Un dia es fa la conferència, un dia es fa la discussió per grups i el tercer dia es fa la posta en comú del que s'ha discutit. El nombre de grups per al treball del segon i tercer dia era de 100 i oscil.laven cada un entre 10 i 15 persones.

Conferències. En Pau Vila i en Jordi Rubió parlaren sobre Alexandre Galí, l'Eduard Bonet parlà sobre "Evolució del pensament matemàtic" i sobre "l'Escola Moderna".

A la tarda s'organitzen dues sessions de "teach in" amb participació d'una vintena de ponents i la discussió amb els assistents. Els temes tractats foren: Anticultura La mort de Déu, Societat de consum, La revolta dels joves, L'experiència de Cuba i Societat urbana a examen. El contingut dels temes i els ponents foren molt discutits i es creà amb aquest acte un ambient de tensió.

ALUMNES

El nombre total de matriculats com a alumnes fou de 1651 persones, de les quals n'assistiren 1630.

Les dades que donem a continuació són tretes de l'enquesta passada al final de l'Escola d'Estiu i encara que només fou contestada per la meitat dels alumnes assistents és vàlida per tenir-ne una idea força aproximada.

Edat:	20 anys	19%
	20-24 "	42%
	25-29 "	14%
	30-34 "	9%
	35-39 "	7%
	40 i més	9%

Sexe: femení 90%, masculí 10%

Estudis:	Magisteri	53%
	Batx. sup.	11%
	Batx. elm.	10%
	llicència	9%
	tècnic grau mig	6%
	jardineres	5%
	est. prim.	5%

■ Anys de dedicació a l'ensenyament:

	gens	14%
	3 anys	34%
	3- 5 "	25%
	6-10 "	14%
	11-15 "	6%
	15 i més	7%

Provinença social:

	classe alta	3%
	classe mitja	75%
	classe baixa	10%
	no consta	13%

■ Provenença de l'escola:

	Privada	60%
	Església	23%
	Estat	17%

Classes amb menys de 30 nens:

	Esc. privada	68%
	Esc. Església	25%
	Esc. Estat	29%

■ Edat dels nens amb qui treballen: Nens de parla catalana:

	0- 2 anys	2%	tots	17%
	3- 6 "	38%	majoria	47%
	7-10 "	35%	meitat	13%
	11-14 "	15%	minoria	17%
	15 i més	5%	cap	7%

■ Provenença dels alumnes:

	Barcelona ciutat	47%	València i Illes	4%
	Barcelona província	33%	Bascònia, Galícia i Castella	3%
	Girona	5%		
	Tarragona	4%		
	Lleida	4%		

ACTIVITATS VARIESES

Es a la tarda que es desenrotllen moltes de les activitats lliures unes organitzades i altres espontànies. Ja s'ha fet esment del "Teach in". Esmentem ara algunes de les altres.

- Visites a la ciutat, del punt de vista geogràfic, arquitectural i cultural.
 - Dos actes al Palau de la Música
 - Visita a museus i Biblioteques infantils
 - Sessions de cine-fòrum.
 - Reunions comarcals. Alguns mestres de comarques es reuneixen diverses vegades per tal d'organitzar-se i tenir després continuïtat.
 - Treballs de grups diversos sobre:
 - organitzacions de mestres
 - cultura popular
 - relació pares-mestres a l'escola
 - plans d'ensenyament a altres països
 - coeducació -escola unitària
 - escola de suburbi
 - equip de mestres
 - relació problemes educatius-societat
 - escola nova als pobles petits
 - bilingüisme.
 - Concurs de pintura ràpida.
 - El dia 18 actes diversos amb participació de grups d'animació, de grups d'esplai i de cantants.
- Excursions
- El diumenge, dia 23, es dedica a fer diverses excursions organitzades. Totes es preparen amb reunions prèvies per tal d'explicar-ne el recorregut i els aspectes més interessants de l'itinerari: paisatge, població, monuments històrics i artístics, vida cultural, economia de les comarques, etc.

Els itineraris foren set:

Sitges
Tossa de Mar
Montseny
Ripoll i Girona
Delta del Llobregat
Montgrony
Tarragona i Montsant

En total hi anaren unes 300 persones que dintre del conjunt de l'Escola d'Estiu representaven 1/6 dels assistents.

ENQUESTES

Al final de l'Escola d'Estiu, tal com és ja tradició, es passen diverses enquestes.

Als alumnes. La contesten la meitat dels alumnes en part per falta de temps i en part per l'escassa assistència de l'últim dia (entre dues festes). Unes primeres dades d'aquesta enquesta s'han donat més amunt en parlar de les característiques dels alumnes.

Als professors. Com cada any per saber quin resultat han donat els cursos i corregir els aspectes poc reeixits.

Als animadors i responsables de l'organització dels cursos i dels grups de treball. Per fer, també, la crítica i l'auto-crítica.

Perfil psicològic del mestre. Juntament amb l'equip de Galton es passa una enquesta especial a un centenar d'alumnes que reunissin unes condicions: reconeguts com a bons

mestres, amb títol, amb cinc anys almenys d'experiència i compresos entre 25 i 40 anys. Aquest "Perfil psicològic del mestre" que en resultà fou publicat en un dels butlletins de "Rosa Sensat" del curs següent.

DIARI

Per primera vegada es fa sortir una publicació diària de tipus informatiu i com a vehicle entre els assistents. El diari tenia de quatre a deu pàgines i constava de l'editorial, articles de fons, escrits espontanis i tota mena d'informació, (cursos, reunions, avisos d'exposicions, estat de l'economia, excursions, historietes il·lustrades etc.)

CONCLUSIO

Al voltant de l'Escola d'Estiu, entre alumnes, professors, conferenciants i organitzadors s'han mogut unes 2.000 persones. L'organització d'uns 150 cursos (entre teoria i pràctiques) i la confluència de tantes persones crearen una complexitat enorme.

La barreja de mestres que hi assistien per primera vegada i de mestres més veterans dificultava la marxa d'alguns cursos.

El fet de deixar les tardes sense classes per a activitats lliures, organitzades o espontànies havia de crear, també, certes dificultats. Les reunions lliures i alguns actes, en especial el "Teach in" van manifestar obertament les tendències dels mestres que, com és de suposar, tenen un ventall molt divers i havien de provocar algunes tensions.

Per aquests motius, entre altres, no és d'estranyar que la valoració global de l'Escola d'Estiu, tot i ser positiva, baixés en relació a la de l'any anterior; sobre una valoració que anava de 2 a -2 el 1968 es valorà en 1,5 i el 1969 en 1,3. En canvi els aspectes pedagògics tingueren una valoració francament bona i més alta que l'any anterior: la utilitat dels cursos fou de 1,5 en contra de 1,3 l'any 1968, i el Programa complet dels cursos fou de 1,4 contra 1,2 l'any anterior. L'exposició de llibre i de material tingué la valoració més alta: 1,7 i el ZOOM (exposició cultural) i la venda de material tingueren bona acollida (1,5 i 1,3 respectivament).

Una primera conclusió general d'aquesta Escola d'Estiu és pensar en una reorganització. S'ha arribat al límit de possibilitats en certs aspectes (quantitat) i es preveu que l'any vinent l'Escola d'Estiu s'haurà de muntar d'una altra manera, tenint en compte totes les experiències passades. El balanç positiu d'enguany obligarà a accentuar els aspectes bons i buscar solució per als que no anaren tan bé.

ESCOLES D'ESTIU 1970

PREPARACIO

Al mes d'octubre 1969 es fa una trobada de professors, organitzadors i animadors per tal de:

- . criticar a tots nivells l'Escola d'Estiu 1969
- . assenyalar els objectius per al 1970
- . estudiar quines persones podran incorporar-se a la preparació de l'Escola d'Estiu.

Pesen en l'apreciació dels presents la dificultat que suposa el gran nombre d'assistents tant en l'ordre extern com en l'intern i els problemes que se'n deriven en l'organització i conducció dels actes extra-acadèmics.

Es parteix, doncs, de les bases següents:

- . necessitat de limitar el nombre d'assistents
- . establir l'agrupament dels alumnes seguint un criteri de nivell.
- . a l'hivern s'hauria d'establir un treball per grups de matèries.
- . es constituïrien equips d'escola d'Estiu comarcals.
- . "Rosa Sensat" actuaria amb funció coordinadora.

Queden constituïdes tres comissions: d'Escola d'Estiu de Relació de Mestres i d'Animadors.

Al mes de novembre es fa una trobada conjunta de mestres procedents d'arreu de Catalunya i de fora d'ella. Els grups de comarques es proposen continuar el treball

de cohesió i es veu la possibilitat que en alguns indrets fora de Barcelona i de Mallorca es puguin fer Escoles d'Estiu. A més es planeja una trobada de professors, gent de seminaris, mestres que treballen aspectes concrets i representants de comarques per aprofundir les matèries objecte dels cursos de formació de mestres. S'acorda, doncs, celebrar unes Jornades Pedagògiques per Setmana Santa.

La major part del 1er. trimestre de 1970 es dedica a preparar les Jornades Pedagògiques planejades per a fer a la Seu d'Urgell que a última hora s'hagueren de suspendre.

Els grups de matèries, però, van anar treballant per cohesionar els professors i establir programes.

A mig curs es dibuixen ja les Escoles d'Estiu de Barcelona i de Mallorca i es comencen a organitzar les de Granollers, Manresa, Lleida i Vic. Descriurem, ara, les de Barcelona.

A Barcelona per raó d'eficàcia i per tal d'evitar entrebancs que el gran nombre d'inscrits feia preveure, l'Escola d'Estiu es fragmenta en cinc, a diferents locals i d'acord amb una divisió de seccions i nivells:

- Llar d'Infants i Parvulari 1er. nivell.
- Parvulari 2on nivell
- Primària 1er nivell
- Primària 2on nivell
- Batxillerat Elemental.

LOCALS - NOMS

Es buscà una denominació diferent per a cada una de les cinc escoles donant-los noms d'educadors catalans de l'escola a Catalunya del primer terç de segle. Maria Montessori, tot i no ser catalana, per la doctrina i actuació a Barcelona també la'n podem considerar.

Seccions i nivells	Denominació	Local
Llar d'Infants i Parvulari 1er. nivell	Joan Bardina	Col. S ^a Teresa Teresianes de Ganduxer
Parvulari 2on nivell	Maria Montessori	Col. Sagrat Cor de Sarrià
Primària 1er nivell	Manuel Ainaud	Col. St. Ignasi, Jesuites de Sarrià
Primària 2on nivell	Anna Rubiés	Col. N ^a S ^a de Lourdes, Filipenses
Batxillerat	Josep Estalella	Col. de l'Assumpció

SERVEIS

Cada escola tenia la seva secretaria i alguns serveis s'organitzaren per separat, altres de conjunt. La secretaria de "Rosa Sensat" del c. París feia de secretaria general.

El servei de material escolar es feia al local de la Cooperativa Abacus. Els llibres, però, els servien a cada escola.

La guarderia es centralitzà a la Guarderia "Carles Riba" on els nens eren portats amb un autocar que els recollia de cada escola.

El dinar i servei de begudes es feia a cada escola.

L'allotjament es procurà satisfer com en anys anteriors a base dels oferiments dels barcelonins i d'algunes residències.

ECONOMIA

La quota indicativa fou de 1.300 ptes. Cada alumne es fixà la seva quota segons possibilitats i s'arribà a una quota mitjana de 1.000 ptes.

El total que girà l'Escola d'Estiu (matrícules, guarderia, dinars, etc.) arribà a la quantitat de 1.500.000 ptes. i per primera vegada es pogué cobrir sense dèficit.

CALENDARI I HORARIS

Les Escoles d'Estiu de Barcelona se celebraren les dues setmanes del 20 al 31 de juliol, de dilluns a divendres. El dia 25, St. Jaume, es destinà per a les excursions.

L'horari de totes les cinc Escoles fou el mateix: matí de 9.30 a 13 i tarda de 4 a 7.

CURSUS

En el conjunt de les cinc Escoles de Barcelona es feren 129 cursos (sense comptar els 45 de pràctiques) distribuïts així:

		<u>Generals</u>	<u>Monogràfics i Seminaris</u>
Joan Bardina	Llar Parv.I	16	--
Maria Montessori	Parv II	19	10
Manuel Ainaud	Primària I	18	--
Anna Rubiés	Primària II	27	18
Josep Estalella	Batxillerat	<u>10</u>	<u>11</u>
		90	39

Els cursos monogràfics i els seminaris només es realitzaren a les escoles de segon nivell.

Tema general.

La formació del mestre es basa en dos puntals: preparació tècnica professional i la seva formació social. En aquesta darrera influeix la societat o medi on viu i la força dels grups socials que sempre afecten l'actitud professional del mestre.

L'estudi d'aquests aspectes es deixa a una ampla discussió col·lectiva que s'anomena "Tema General", per tal que el mestre pugui arribar a prendre consciència de la seva situació.

Els temes proposats a discussió foren: Situació, aspectes i problemes de l'Escola, per als que feien els cursos d'iniciació (Joan Bardina i Manuel Ainaud), i Influència de la Societat en l'Escola, per a les tres de segon nivell (Maria Montessori, Anna Rubiés i Josep Estal·la).

Per a tractar aquests temes es proporcionà als alumnes un abundós material de discussió i uns qüestionaris. Organitzats en grups d'una quinzena per tal de facilitar la participació activa de tots, foren debatuts els temes, dels quals s'han recollit les conclusions en uns estudis que es publicaren oportunament.

ALUMNES

El nombre d'alumnes màxim que s'havia previst d'acceptar i les xifres reals d'inscripció i assistència són les següents:

<u>Escola</u>	<u>Previsió</u>	<u>Assistència real</u>
Joan Bardina	300	300
Maria Montessori	300	200
Manuel Ainaud	180	210
Anna Rubiés	300	275
Josep Estalella	300	165
	<u>1.380</u>	<u>1.150</u>

La previsió feta d'acord amb unes fitxes prèvies que s'enviaren al gener del 1970 no resultaren prou exactes al moment de la matriculació (juny 1970). Les escoles de primer nivell no pogueren admetre totes les peticions i en canvi sobraren places per a les de segon nivell.

Quant a la baixa de nombre d'assistents a les Escoles de Barcelona en relació als anys 1968 i 1969, s'explica per haver hagut de rebutjar places de primer nivell i també perquè a Lleida, Mallorca, Manresa, Granollers i Vic es feren Escoles d'Estiu on acudiren 578 mestres per participar a les seves escoles comarcals.

Segons les dades recollides per l'enquesta final resulta la següent informació sobre els alumnes:

Edat:	-20 anys	15%	Estudis:	Magisteri	52%
	20-24	"		Batx. elemen.	12%
	25-29	"		Batx. super.	11%
	30-34	"		Llicenciats	7%
	35-39	"		est. primaris	7%
	40-44	"		tècnics grau mig	6%
	45-49	"		jardineres	5%
	50 i més	2%			

Sexe: Femení 88%, masculí 12%

■ Anys de dedicació a l'ensenyament		Provivença social segons judici propi	
gens	15%	classe alta	-
-3 anys	32%	" mitja alta	22%
3- 5 "	28%	" mitja baixa	62%
6-10 "	14%	" baixa	8%
11-15 "	5%	" pobra	-
15 i més	6%	sense definir	7%
■ Provenença de l'escola		Nivell social de l'escola on treballen.	
Estatal	16%	Alt	7%
Religiosa	16%	Mig alt	28%
Privada	68%	Mig baix	25%
		Classe treballadora	33%
		.De suburbi	7%
■ Nens per classe			
-20	11%	35-39	10%
20-24	14%	40-44	8%
25-29	20%	45-49	4%
30-34	15%	50 i més	3%

Les localitats d'on procedien els alumnes eren de les quatre províncies catalanes, Mallorca, València, Bascònia, Galícia, Castella la Nova, Castella la Vella i Lleó.

PROFESSORS

El nombre de professors que donaren classes a les cinc Escoles es distribuí de la manera següent:

	Tecnia	Pràctica
Joan Bardina	37	14
Maria Montessori	43	15
Manuel Ainaud	26	7
Anna Rubiés	52	5
Josep Estalella	<u>38</u>	<u>4</u>
	196	45

Amb tot cal reduir el nombre de 241 persones ja que bastants professors eren els mateixos que es desplaçaven a les diverses escoles. En total els professors foren unes 200 persones.

ACTIVITATS VARIES

Mentre es celebraven les Escoles d'Estiu s'organitzaren alguns actes extraescolars que donaren una possibilitat, molt minsa, de trobada dels participants de les diverses escoles.

El 23 de juliol, el grup CA BARRET oferí a la Sala Villarroel, a la nit, l'espectacle Varietats-2 de Me Aurelia Capmany.

El dilluns 27, a la sessió de nit, el Teatre Romea oferí localitats a preu reduït, als assistents a les escoles, de l'espectacle "Tábano y Andrés del Cordero" Castañuela 70.

El 29 de juliol a la nit, al local de l'Associació Parroquial de St. Ildefons es passà el film de Josep Losey "El nen dels cabells verds", un film (any 1948) antiracista dels més importants en la història del cinema. També s'hi passaren cinc films realitzats per nens de 9 a 13 anys.

Cada escola, generalment aprofitant hores desocupades del migdia i a vegades després de l'horari escolar, organitzà actes per amenitzar les hores d'estudi.

Per donar lloc a un intercanvi informal més profund, es feren breus "shows", passades de cinema documental, actuacions musicals dels propis alumnes, audició de discos, poesia, alguna passejada per Barcelona organitzada, algun sopar més o menys improvisat i alguns col.loquis sobre temes actuals diversos.

Per la major ressonància cal mencionar:

- una conferència d'Eduard Bonet sobre "La influència del pensament de Bertrand Russell en la teoria dels conjunts".
- la representació de "L'amor de les tres taronges", rondalla mallorquina adaptada per Jaume Vidal Alcover.
- actuació del conjunt musical "Dos més u".
- Excursions:

El dissabte dia 25, St. Jaume, cada escola havia programat una excursió. El total de les 200 persones es distribuí així:

Joan Bardina	- Igualada, Calaf, Solsona
Maria Montessori	- Caldes, Castellterçol, Súria
Manuel Aianud	- Terrassa, Manresa, Cardona.
Anna Rubiés	- Martorell, Manresa, St. Ponç
Josep Estalella	- Sabadell, Balsareny, Cardona.

Les rutes s'entrecreuaren a primeres hores de la tarda al santuari del Miracle. Conjuntament visitaren el Santuari i es reuniren al claustre per tenir un canvi d'impressions sobre el treball i sentit de les Escoles d'Estiu. Després d'unes ballades improvisades a la plaça cada escola reprengué la seva ruta.

ENQUESTES

Com cada any es passà als alumnes una enquesta per conèixer les opinions dels alumnes sobre la marxa de l'Escola d'Estiu i per obtenir tota mena de dades sobre els alumnes.

A més es passà una enquesta que la contestaren més de 800 alumnes per obtenir el coneixement de les opinions i actituds dels mestres en els aspectes pedagògic, polític, religiós i social. Aquesta enquesta pot ser un document valuós per conèixer l'estament dels mestres. Es procurà ampliar-la passant-la a mestres de totes les comarques catalanes i així obtenir un coneixement real i extensiu sobre com és i què vol el mestre català.

DIARI

Com l'any anterior i, per tant, amb més experiència, es féu un diari de les Escoles d'Estiu que recollia la informació general, alguns articles de fons i el material divers de cada una de les escoles. La seva presentació i contingut millorà el de l'any anterior però li faltà l'espontaneïtat d'aquell, degut, sobretot, a ser un únic diari per les diverses escoles.

PEL·LICULA

També aquest any es féu una pel·lícula de l'Escola d'Estiu amb una intenció diversa de les anteriors. Té un contingut menys informatiu i més de contingut sobre l'ensenyament i el mestre en la societat.

CONCLUSIO

La divisió en cinc locals diversos ha tingut els seus pro i els seus contra. Per una banda el treball de cada escola ha estat més homogeni i s'ha treballat més en profunditat. Per altra ha mancat d'ambientació, sobretot en les escoles de primer nivell on faltaven els veterans, El balanç general és francament positiu i es preveu que la divisió de nivells s'ha de continuar, subsanant, però, les dificultats de separació dels diversos grups que no faciliten tant les relacions personals i l'agrupament ulterior durant l'any.

**ESCOLES D'ESTIU
A ALTRES CIUTATS**

La celebració de les Escoles d'Estiu de Barcelona ha aconseguit atreure mestre de tot Catalunya, dels catalans de fora del Principat i fins i tot de mestres d'altres regions espanyoles.

Una vegada consolidada la seva organització els mestres de les diferents comarques que cada any es trobaven a l'Escola d'Estiu de Barcelona veieren la conveniència de procurar promoure activitats semblants a les seves comarques. Ha presidit aquesta idea la necessitat de responsabilitzar els grups comarcals, de facilitar l'assistència als cursos als mestres allunyats de Barcelona i el desig que a cada comarca es treballés en l'ensenyament per tal de sensibilitzar els mestres i fer una labor d'adaptació a les necessitats peculiars de cada lloc.

L'any 1968 ressuscitant una activitat semblant de 50 anys enrera naixia l'Escola d'Estiu de Mallorca que s'ha anat continuant els anys successius. El 1970 juntament amb les Escoles d'Estiu de Barcelona i Mallorca (5ª i 3ª respectivament) comencen a fer-se les de Lleida, Granollers, Manresa i Vic. Totes elles han estat organitzades per persones de les comarques respectives. Quant als professors han procurat fer els cursos amb mestres de les

seves comarques i els han completat amb professors de l'equip de Rosa Sensat els quals han prestat ajuda d'acord amb les possibilitats puix que les dates de totes les Escoles d'Estiu, la de Barcelona inclosa, eren quasi coincidents.

Ressenyem ara breument aquestes Escoles d'Estiu que han nascut relacionades en el seu origen amb la de Barcelona.

ESCOLES D'ESTIU DE MALLORCA

1ª Escola d'Estiu - 1968

Amb l'objectiu d'un millorament psico-pedagògic dels mestres, per obtenir una major eficàcia en l'educació de l'infant i per desvetllar el sentit social dels mestres es comencen a Mallorca una sèrie d'Escoles d'Estiu, la primera de les quals és el 1968.

Els mestres mallorquins participants de les Escoles d'Estiu de Barcelona (1966, 1967 i 1968), amb col.laboració de pedagogs i responsables d'algunes escoles de les illes, planejaren l'organització d'una Escola d'Estiu autòctona que a més dels objectius enumerats abans tingués en compte la situació socio-cultural de l'ensenyament a les illes. La dificultat de trasllat a Barcelona feia veure també la necessitat d'uns cursos per a mestres en benefici del major nombre d'ells.

La 1ª Escola d'Estiu es portà a terme els dies 27 d'agost al 4 de setembre al Col·legi Lluís Vives de Palma de Mallorca. S'arribaren a reunir uns 130 mestres els quals assistien als cursos que un grup de mestres i pedagogs de les illes ajudats per alguns de Barcelona els impartiren durant una setmana.

El programa constava dels cursos diversos agrupats en dues seccions: Parvulari i Primària. En cada un d'aquests cursos es tractaren, Llengua, Matemàtica Nova, Psicologia i Expressió (Oral, Musical, Plàstica i Corporal). A més es donaren una sèrie de conferències generals per a tots els assistents.

2ª Escola d'Estiu - 1969

La segona Escola d'Estiu es celebrà al Col·legi del Sagrat Cor (Son Espanolet) els dies 18-28 d'agost del 1969.

90 mestres assistiren als cursos distribuïts així:

- Curs general per a tothom
- Parvulari (diverses matèries)
- Primària (diverses matèries)
- Cursos monogràfics a opció personal.
- Conferències.

Es feren també excursions anomenades de "descoberta" per conèixer millor Mallorca i fer-ne fitxes.

Es muntaren dues exposicions, una de material didàctic i l'altra de llibres de pedagogia.

L'horari de treball d'aquells dies fou de 8.30 a 2 i de 4 a 7.45.

Com a activitats especials cal enumerar les excursions de descobertes, unes sessions de cinema i la publicació d'un diari amb caire il·lustratiu i noticiari.

ESCOLA D'ESTIU DE LLEIDA 1970

Sota la protecció de la Universitat Autònoma de Barcelona s'organitza a Lleida del 6 al 17 de juliol la primera Escola d'Estiu, l'èxit de la qual va superar les previsions.

Com a objectius es proposa sensibilitzar els mestres i relacionar-los, transmetre uns coneixements i les seves fonts, i encaminar els mestres cap a la pràctica de l'Escola Activa.

Com a local es disposà del de l'Escola Normal de Magisteri. Les classes es feren matí i tarda.

Assisteixen als cursos 230 mestres. la major part dels quals provenia de l'escola nacional.

Com a professors hi prengueren part 53 persones de la comarca i 13 de fora.

El programa constava de dues seccions:

Parvulari: Matemàtica, Psicopedagogia, Llengua, Català, Expressió.

Primària: Matemàtica, Psicopedagogia, Llengua, Ciències Socials, Ciències d'Observació, Expressió i Català.

A més es donaren una sèrie de conferències sobre els temes: La Llei General d'Educació, L'Expressió cara a l'infant, L'home, L'educació de la llibertat, Dinàmica de grup, El mestre i la Nova Llei, El mestre i la fe.

ESCOLA D'ESTIU DE MANRESA 1970

Uns quants mestres de la comarca del Bages, organitzaren la primera quinzena de juliol per primera vegada una Escola d'Estiu per establir contacte entre l'escola nacional i l'escola privada de la comarca i per sensibilitzar els mestres en els problemes professionals, tant pedagògics com socials.

L'Escola d'Estiu de la comarca de Manresa es féu al local de l'Escola Normal del Magisteri de l'Església de les Gnes. Dominiques. Hi assistiren 101 persones, meitat de l'escola nacional i meitat entre escola religiosa i privada.

Dels vuit professors quatre foren de la comarca i quatre de fora d'ella.

Aprofitant la mitja jornada laboral les classes es donaren de 4 a 8 de la tarda.

El programa igual per a tothom constava de:

Tècniques Freinet, Matemàtica Nova, Treballs manuals, i Tema general. Les conferències tractaren de: Història de l'Escola Nova, L'activitat en l'Escola Nova, Escola i societat, i Situació de l'ensenyament a la comarca de Manresa.

ESCOLA D'ESTIU DE GRANOLLERS 1970

Els dies 20 al 30 de juliol es fa per primera vegada a Granollers una Escola d'Estiu. Com a finalitat s'intenta promoure els contactes i traspàs d'experiències entre mestres, arribar a conèixer millor els mitjans pedagògics, donar als mestres una visió clara sobre l'educació de la fe i fer possible el diàleg a nivell comarcal (Vallès oriental).

A aquesta escola comarcal celebrada al local dels PP. de les Escoles Pies de Granollers, assisteixen 86 mestres: 75% de l'escola privada, 20% de religiosos i 5% de l'escola nacional (aquests últims tenien ja vacances).

Entre professors i organitzadors hi participaren 20 persones de la comarca i a més 15 professors de fora d'ella.

El programa dels cursos era el següent:

Curs general per a tothom. Constava de conferències i treball en grup.

- Parvulari, diversos cursos.
- Primària, diversos cursos.
- Cursos monogràfics opcionals.

QUADRE COMPARATIU DE LES ESCOLES D'ESTIU DE BARCELONA DEL 1966 AL 1970

① 1966 ② 1967 ③ 1968 ④ 1969 ⑤ 1970

LOCAL	Filipenses	Betània-Patmos	Betània-Patmos	Betànica-Patmos	Jesuïtes Sarrià	Teresianes Jesuïtes de Sarrià Sagrat Cor Filipenses Assumpcionistes
NOM	-----	Artur Martorell	Pompeu Fabra	Alexandre Galf	Joan Bardina Manuel Alnaud Maria Montessori Anna Rubiés Josep Estalella	
DIES	19-30 juliol	17-30 juliol	15-30 juliol	7-19 juliol	20-31 juliol	
HORARI	matí i tarda	matí i tarda	matí i tarda	matí tarda, activitats lliures	matí i tarda	
ALUMNES	140	560	1.250	1.630	1.150 (1)	
SECCIONS	Parvulari Primària Conferències Expressió	Parvulari Primària Conferències Expressió.	Llar, Parvulari Primària, Batxi- l·lerat, Esplai Estudiants, Ina- daptats, Curs General, Català, Expressió, Mono- gràfics	Llar, Parvulari Primària, Batxi- l·lerat, Esplai, Deficients, No- catalans, Expres- sió, Curs General Català, Monogrà- fics.	Llar I i II, Parvulari I i II, Primària I i II, Batxillerat, Tema General Català, Expressió Monogràfics, Seminaris.	
NOMBRE DE CURSOS	10	62	140	80 i 70 pràctiques	120 i 45 pràctiques	
ECO- NOMIA	MATRICULA INDICATIVA	500 ptes.	800 ptes.	1.000 ptes.	1.300 ptes.	
	TOTAL	70.000	1.112.700	530.000	1.500.000	
DEFICIT	30.000	135.000	350.000	50.000	sense dèficit.	

(1) El 1970 a més de les Escoles d'Estiu de Barcelona (5ª) i de Mallorca (3ª, 101 alumnes) comencen les de Lleida (230 alumnes) Granollers (86) Manresa (109) Vic (61)